EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 06 19
COM(2024) 607 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Airijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 607 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Airijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97[1], ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2023 m. vasario 27 d. priimtu reglamentu „REPowerEU“[2] siekiama laipsniškai panaikinti ES priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti ES energetinį saugumą ir diversifikuoti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Airija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

---

[1] 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. ES finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė padeda užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, kuriomis siekiama visų pirma skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą ES ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą.

[2] 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1). http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

(2) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“[3]. Komunikate išdėstomi devyni vienas kitą stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp šių veiksnių, kaip svarbiausi reformų ir investicijų politikos, kuria siekiama įveikti dabartinius produktyvumo iššūkius ir didinti ilgalaikį ES ir jos valstybių narių konkurencingumą, prioritetai, iškyla prieiga prie privataus kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai ir bendroji rinka. Paskelbusi šį komunikatą, 2024 m. vasario 14 d. Komisija pateikė metinę bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitą[4]. Ataskaitoje išsamiai aptariami bendrosios rinkos pranašumai ir jai kylantys iššūkiai ir analizuojami per metus įvykę pokyčiai, suskirstyti pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(3) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą[5], kuria pradedamas Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro 2024 m. ciklas. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino apžvalgoje, grindžiamoje keturiais konkurencingo tvarumo aspektais, išdėstytus prioritetus. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Airija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Airijos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos (ją Taryba priėmė 2024 m. balandžio 12 d.) ir Pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas (ją Taryba priėmė 2024 m. kovo 11 d.);

(4) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji ES ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97. Be to, ji apima iš dalies pakeistą Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ir iš dalies pakeistą Direktyvą 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų[6]. Naujosios sistemos tikslai – valstybės skolos tvarumo ir tvaraus bei integracinio augimo užtikrinimas vykdant laipsnišką fiskalinį konsolidavimą ir reformas bei investicijas. Ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingesniam bei nuoseklesniam vykdymo užtikrinimui. Kiekviena valstybė narė turėtų pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros

---

3 COM(2023) 168 *final*.

4 COM(2024) 77 *final*.

5 COM(2023) 901 *final*.

6 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ir 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų[7] planas turėtų atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama vėliausiai iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % BVP, ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus. Siekdama padėti tuos planus parengti, 2024 m. [birželio 21 d.] Komisija ketina valstybėms narėms pateikti planų ir vėlesnių metinių pažangos ataskaitų, kurias jos turės pateikti, turinio gaires ir pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 straipsnį išsiųs joms technines fiskalinio koregavimo gaires (jei taikoma, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją). Valstybės narės nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turėtų pateikti iki 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent valstybė narė ir Komisija susitaria pratęsti terminą pagrįstos trukmės laikotarpiu. Valstybės narės turėtų užtikrinti nacionalinių parlamentų dalyvavimą ir konsultacijas su nepriklausomomis fiskalinėmis institucijomis, socialiniais partneriais ir atitinkamais kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(5) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau kinta atsižvelgiant į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(6) 2021 m. gegužės 28 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Airija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. rugsėjo 8 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Airijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo[8], kuris 2023 m. gruodžio 8 d. iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimto sprendimo, kad Airija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes.

---

[7] Grynosios išlaidos, apibrėžtos 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (ES) 2024/1263 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj) 2 straipsnyje. Grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

[8] 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Airijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (15965/2023).

Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(7) 2024 m. balandžio 30 d. Airija pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnio 1 dalį pateikė 2024 m. nacionalinę reformų programą, o 2024 m. gegužės 10 d. – 2024 m. stabilumo programą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2024 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Airijos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(8) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. Airijos ataskaitą[9]. Joje įvertinta pažanga, Airijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Airijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant ES pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat JT darnaus vystymosi tikslų;

(9) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis[10], Airijos valdžios sektoriaus deficitas 2023 m. išliko stabilus ir sudarė 1,7 % BVP, o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 44,4 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 43,7 % 2023 m. pabaigoje;

(10) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo[11] Airijai imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį[12], atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Be to, Airijai rekomenduota einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Airijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos skaičiavimais, 2023 m. fiskalinė politika[13] buvo skatinamoji (jos kryptis – 0,9 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo skatinamasis ir sudarė 0,8 % BVP. Tai apima 0,1 % BVP mažesnes tikslinių neatidėliotinų paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos

9 SWD(2024) 607 *final*.

10 Eurostato euro rodikliai, 2024 04 22.

11 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Airijos 2022 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Airijos stabilumo programos, *OL C 334, 2022 9 1, p. 52.*

12 Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Airijos vidutinės trukmės potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 9,2 %.

13 Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinio laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų ES fondų, pokyčio skirtumas.

(0,1 % BVP) didesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio 2023 m. nelėmė tikslinė neatidėliotina parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir tik iš dalies lėmė parama iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Skatinamąjį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą taip pat skatino nuolatinis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio bei socialinių išmokų didinimas ir didesnės išlaidos sveikatos priežiūrai. Taigi nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. neatitiko Tarybos rekomendacijos. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 0,1 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 2,3 % BVP, t. y. 0,2 procentinio punkto daugiau negu 2022 m. Airija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis. Airija finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, pvz., investicijas į priemiestinių geležinkelio linijų elektrifikavimą ir mokyklų aprūpinimo skaitmenine infrastruktūra programą; šios priemonės iš dalies finansuojamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis;

(11) pagrindines 2024 m. stabilumo programos projekcijas galima apibendrinti, kaip išdėstyta toliau. Pagal makroekonominį scenarijų, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, numatoma, kad realusis BVP augs 2,6 % 2024 m. ir 3,9 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 2,1 % ir 2024, ir 2025 m. Numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus perteklius sumažės iki 1,6 % BVP, o 2025 m. padidės iki 1,7 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės iki 41,5 % 2024 m. pabaigoje ir 39,5 % 2025 m. pabaigoje. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius sumažės iki 1,5 % BVP 2026 m. ir padidės iki 1,7 % 2027 m. Taigi planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas programos laikotarpiu išliks mažesnis negu 3 % BVP deficito pamatinė vertė. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP savo ruožtu laipsniškai mažės iki 37,8 % 2026 m. ir 36,7 % 2027 m.;

(12) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,2 % 2024 m. ir 3,6 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 1,9 % 2024 m. ir 1,8 % 2025 m.;

(13) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 1,3 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 42,5 %. Mažesnį perteklių lemia atsargus požiūris į galimą didelį išlaidų augimą 2024 ir 2025 m. Skolos santykio su BVP sumažėjimas 2024 m. daugiausia atspindi valdžios sektoriaus perteklių ir būtų didesnis, jei nebūtų atliktas reikšmingas atsargų ir srautų koregavimas. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus iš esmės neutrali ir jos kryptis sudarys −0,1 % BVP;

(14) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m. bus finansuojamos išlaidos, sudarančios mažiau nei 0,1 % BVP, t. y. kaip ir 2023 m. Išlaidas dengiant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Airijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai;

(15) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo[14] Airijai 2024 m. išlaikyti patikimą fiskalinę būklę. Valstybės narės paragintos, vykdant 2023 m. biudžetus ir rengiant 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Airijos struktūrinis balansas 2024 m. bus 1,8 % BVP (palyginti su 1,0 % 2023 m.), taigi viršys šalies vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą, kuris yra −0,5 % BVP struktūrinis balansas. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(16) be to, Taryba rekomendavo Airijai imtis veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones. Taryba papildomai nurodė, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Airija turėtų užtikrinti, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad grynosios biudžeto išlaidos[15] neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms 2023 m. sudarys 0,4 % BVP, ir numatyta, kad 2024 m. jos sudarys 0,1 %, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Neatidėliotinas energijos paramos priemones numatoma kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(17) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Airija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos padidės iki 2,5 % BVP (nuo 2,3 % 2023 m.). Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Iš ES fondų gautomis pajamomis, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. savo ruožtu turėtų išlikti 0,1 % BVP;

(18) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant nesikeičiančios politikos prielaidą, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 1,2 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2025 m. pabaigoje turėtų sumažėti iki 41,3 %. Skolos santykio su BVP sumažėjimas 2025 m. daugiausia atspindi valdžios sektoriaus perteklių ir būtų didesnis, jei nebūtų atliktas reikšmingas atsargų ir srautų koregavimas;

(19) susirūpinimą kelia sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumo poveikis fiskaliniam tvarumui. Airija yra vienintelė ES šalis, kurioje nėra visuotinės pirminės sveikatos priežiūros, todėl ligoninės patiria didesnį spaudimą. Manoma, kad dėl visuomenės senėjimo sveikatos priežiūros sistema patirs spaudimą: numatoma, kad iki 2070 m. Airijos viešosios sveikatos priežiūros išlaidos, išreikštos BVP procentine dalimi, padidės 1,5 procentinio punkto, t. y. gerokai viršys prognozuojamą 0,4 procentinio punkto padidėjimą ES;

---

[14] 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Airijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Airijos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 58).

[15] 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Airijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Airijos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 58).

(20) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Jos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Airijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, kai jis bus priimtas, veiksmingą įgyvendinimą vykdyti sparčiai. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Airija tęstų reformų įgyvendinimą ir spartintų investicijas spręsdama kylančias vėlavimo problemas, kartu užtikrindama tvirtus administracinius gebėjimus. Tai apima būsimų mokėjimo prašymų pateikimą laiku. Kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(21) per sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Reglamento (ES) 2021/1060 18 straipsnį, Airija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose ir nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatytus uždavinius. Ši peržiūra yra ES finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Airija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politiką ir Europos socialinių teisių ramstį, bet vis dar yra spręstinų uždavinių. Airijoje ir toliau fiksuojami dideli ekonominiai ir socialiniai skirtumai tarp didmiesčių ir kitų šalies vietovių, ypač Šiaurės ir Vakarų regione. Esama didelių trūkumų, susijusių su nepalankioje padėtyje esančių grupių, kurios susiduria su neproporcingai didele skurdo rizika ir socialine atskirtimi, integracija į darbo rinką. Nors prioritetai, dėl kurių susitarta programose, tebėra aktualūs, svarbu paspartinti jų įgyvendinimą. Tikslas stiprinti inovacijų ekosistemas regionų lygmeniu tebėra aktualus, įskaitant tikslą sumažinti inovacijų diegimo atotrūkį tarp Šiaurės ir Vakarų regiono ir kitų dviejų regionų. Siekiant spręsti darbo jėgos trūkumo, skurdo ir socialinės atskirties problemas, vis dar svarbu gerinti socialinių paslaugų prieinamumą ir parengti tikslines įgūdžių ugdymo priemones nepalankiausioje padėtyje esančioms grupėms. Airija galėtų naudotis Europos strateginių technologijų platformos iniciatyva, kad paskatintų investicijas į mažųjų ir vidutinių įmonių skaitmenizaciją bei skaitmeninę transformaciją ir švarios energijos technologijų mokslinius tyrimus, atsižvelgiant į pažangiosios specializacijos strategiją ir 2020–2025 m. Airijos pramonės 4.0 strategijos viziją ir padalinio „Future Manufacturing Ireland“ sukūrimą;

(22) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais ES fondais, Airijai kyla tam tikrų uždavinių, susijusių su geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų valymu, taip pat su atliekų tvarkymo sistema. Be to, išlieka problemų, susijusių su elektros energijos sistema, energetikos infrastruktūra, pažangiųjų tinklų technologijomis ir energijos vartojimo efektyvumu;

(23) vandens ir nuotekų sektoriuose vis dar esama didelių trūkumų, darančių poveikį vandens kokybei, o situaciją blogina nuolat aukšti nuotėkio vandens tiekimo sistemoje rodikliai. Airija nesilaiko Miesto nuotekų valymo direktyvoje nustatytų standartų, nes didelis komunalinių nuotekų kiekis vis dar neišvalomas arba nesurenkamas, daugiausia dėl pasenusios infrastruktūros. Daug Airijos gyventojų vis dar neturi galimybės naudotis bent antrinio nuotekų valymo paslaugomis. Vandens gavyba ir

vandens telkinių pokyčiai nėra pakankamai kontroliuojami, nes nėra tinkamos teisinės sistemos. Dėl tinkamos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei valymo infrastruktūros trūkumo tam tikrose vietovėse gali būti ribojama būstų statyba arba pramonė, o tai turi įtakos konkurencingumui;

(24) 2023 m. Airijos energetikos sistema ir toliau buvo pažeidžiama, nes mažmeninės elektros energijos kainos ir vis dar buvo didesnės už ES vidurkį. 2023 m. antrąjį pusmetį Airijoje elektros energijos kainos namų ūkiams buvo didžiausios ES ir išlieka didelės. Airija nustatė plataus užmojo tikslus, susijusius su elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalimi, ir pradėjo diegti papildomus atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumus, o tai darys spaudimą elektros energijos sistemai, nes padidės energijos gamybos iš kintamų atsinaujinančiųjų išteklių mastas. Reikia papildomų tinklo pajėgumų tiek perdavimo, tiek skirstymo lygmenimis, įskaitant naujus tarpvalstybinius projektus. Nepakankamų tinklo pajėgumų poveikis taip pat turi įtakos konkurencingumui, ypač kai tai susiję su įmonių pritraukimu ir išlaikymu. Pajėgumų apribojimai lemia ir didesnes gamybos sąnaudas, o tai gali atgrasyti įmones. Nacionalinei reguliavimo institucijai pavesta parengti paklausos lankstumo planą, kad Airijos energetikos sistema galėtų efektyviai veikti naudodama didelę atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos dalį. Jei Airija nori pasiekti tikslą, kad 80 % elektros energijos sudarytų atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija, kaip nustatyta jos Klimato srities veiksmų plane, sumažinti esamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos ribojimą ir iki 2030 m. integruoti planuojamus 5 GW jūros vėjo energijos gamybos pajėgumus, bus labai svarbu užtikrinti paklausos lankstumą ir iš esmės atnaujinti energijos perdavimo, skirstymo ir kaupimo infrastruktūrą. Siekiant suteikti vartotojams daugiau galių ir kartu padidinti energetikos sistemos lankstumą, reikia imtis tolesnių veiksmų, kuriais būtų skatinamas paklausos lankstumas ir vartotojų dalyvavimas paskirstytųjų energijos išteklių srityje. Tai apima vartotojų dalyvavimą, susijusį su balansavimo ir lankstumo paslaugomis;

(25) nepaisant pažangos, padarytos įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo iniciatyvas, reikia imtis daugiau priemonių energijos suvartojimui mažinti ir pastatų ūkio priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, visų pirma atlikti gyvenamųjų namų energetinį atnaujinimą ir esmines renovacijas ir sparčiau pereiti prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo šildymui. Airija vis dar nesugebėjo sumažinti energijos vartojimo, kuris, remiantis Airijos nacionalinių energetikos prognozių ataskaita, iki 2030 m. turėtų dar padidėti ir viršyti apstatytos aplinkos sektoriui nustatytas sektorines išmetamųjų teršalų kiekio viršutines ribas. Nors faktinis esminių renovacijų mastas tebėra nedidelis, Airija pradėjo įgyvendinti savo klimato politikos veiksmų plano plataus užmojo tikslus. Iš 2024 m. valstybės biudžeto pastatų energijos vartojimo efektyvumui didinti skirta daugiau kaip 400 mln. EUR. Įgyvendinus visapusiškas viešojo sektoriaus energijos taupymo programas būtų galima padidinti viešųjų pastatų ūkio energinį naudingumą. Taip pat reikia dėti daugiau pastangų spręsti energijos suvartojimo transporto ir pramonės sektoriuose problemą aktyviau elektrifikuojant priemiestines geležinkelio linijas ir skatinant naudoti energijos stebėsenos ir kontrolės sistemas;

(26) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Airijai skirtos 1, 2, 3 ir 4

rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą ir ketvirtą euro zonai skirtas rekomendacijas,

REKOMENDUOJA Airijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Spręsti numatomo su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų padidėjimo problemą užtikrinant, kad sveikatos priežiūros sistema būtų ekonomiškai efektyvesnė.

2. Spręsti kylančias vėlavimo problemas, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, kai jis bus priimtas, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Didinti investicijas į geriamojo vandens ir nuotekų infrastruktūrą, siekiant pagerinti vandens kokybę ir sumažinti nuotėkį.

4. Dėti daugiau pastangų siekiant padidinti elektros energijos sistemos lankstumą ir modernizuoti bei plėsti tinklo pajėgumus. Parengti ir įgyvendinti strategiją, kuria būtų skatinamas paklausos atsakas ir racionalizuotas saugyklų bei tinklo jungčių planavimas ir leidimų išdavimas. Dėti daugiau pastangų siekiant pagerinti privačių pastatų energinį naudingumą, kad būtų sumažintos sąskaitos už energiją ir energetikos sistemos išlaidos.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė